

TÜRKİYE'DE SOSYAL SİGORTA UYGULAMALARINDAN KAYNAKLANAN BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM YOLLARI

Kemal Kılıçdaroğlu*

Ülkemizin Sosyal Güvenlik Sistemi içinde yer alan Sosyal Sigorta Kurumlarının ve Sosyal Yardım Organizasyonlarını, aşağıdaki başlıklar altında toplamak mümkündür.

1- Sosyal Sigorta Kurumları:

Türkiye'deki Sosyal Sigorta Kurumları, 1946 yılında kurulan İşçi Sigortaları Kurumu, bugünkü adıyla Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK), 1950 yılında kurulan T.C. Emekli Sandığı ve 1972 yılında kurulan Bağ-Kur'dan ibarettir.

Bunun dışında, 506 sayılı Yasanın geçici 20. Maddesi ile kurulmuş olan "Özel Emekli Sandıkları"nın da Sosyal Sigorta Kurumları arasında saymak gerekmektedir.

Son olarak, işsizlik sigortasını uygulamak için kurulması düşünülen ve İş ve İşçi Bulmak Kurumunu İş Kurumu'na (İş-Kur) dönüştüren tasarı yasalaştığı takdirde, sosyal güvenlik yeni bir müessese daha kazanmış olacaktır.

2- Sosyal Yardım Organizasyonları:

2022 sayılı Yasa ile 65 yaşını dolduran muhtaç kimselere yapılan yardımlar,

3294 sayılı Yasa ile oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunda fakir ve muhtaç kişilere yapılan yardımlar,

* SSK Genel Müdürü

2828 sayılı yasa ile kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yürütülen hizmetler,

Sosyal Yardım Organizasyonlarını oluşturmaktadır.

Sözü edilen Sosyal Sigorta Kurumları ve Sosyal Yardım Organizasyonları değişik tarihlerde kurulmuş olup, her birinin örgütlenme yapıları, üyelerine getirdikleri haklar ve yükümlülükler birbirinden farklı bulunmaktadır.

Bu farklılıklar, sosyal güvenlik sistemine dahil üyeler arasında, prim ödeme görevinin yerine getirilmesi ve yardımlardan yararlanma hakkının kullanılması ile ilgilil olarak son derece haksız ve dengesiz durum ortaya çıkarmaktadır.

Söz konusu Sosyal Sigorta Kurumları ile Sosyal Yardım Organizasyonlarının değişik Bakanlıkların çatısı altında bulunması ve bu Bakanlıkların arasında Sosyal Güvenlik ilkeleri yönünden belirli bir eşgüdümün olmaması, bu kurum ve organizasyonlar arasında standart birliği sağlanmamasının önemli bir nedenidir.

Bu haksız uygulamaların önlenmesi, sosyal güvenlik kuruluşları arasında norm ve standart birliğinin sağlanması ve sosyal güvenlik kuruluşlarının daha pratik, metodik bir hale getirilmesi için, sistemin yeniden yapılanması gerekmektedir.

Esasen, Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna girmesi için, Sosyal Güvenlik uygulamalarının, Topluluğa üye Devletlerin yapısına uygun hale getirilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Bu bakımdan, Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumlarının ve Sosyal Yardım Organizasyonlarının tek bir Bakanlığın çatısı altında toplanması, norm ve standartlarının birleştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, bir Sosyal Güvenlik Temel Yasası çıkarılarak, bu Temel Yasa dışında uygulamaların yapılmasını engellemek zorunludur.

Öte yandan, Ülkemizdeki Sosyal Sigorta Kuruluşlarının yapısı incelendiğinde, SSK'nın en büyük sosyal güvenlik kuruluşu olduğu ve uluslararası Sosyal Güvenlik örgütlerinde Türkiye'yi temsil ettiği görülmektedir.

Gerçekten, Kurumun 1994 yılındaki 110 trilyon lira tutarındaki bütçesi, genel bütçeden sonraki en büyük bütçedir.

Kurum; 3.8 milyonu aktif, 1.9 milyonu emekli ve yurtdışındaki Türk işçilerin Türkiye içindeki bağımlıları da dahil olmak üzere yaklaşık 24 milyon yurttaşımıza sigorta ve sağlık hizmeti vermektedir.

SSK bu hizmetleri için, Türkiye genelinde 92 sigorta müdürlüğü, 25 sigorta ödeme bürosu, 422 sağlık tesisi, 4 sağlık işleri müdürlüğü ve bu tesislerde çalışan 55.000 pesonelle vermektedir.

Kurum sağlık tesislerinde 1993 yılında 32 milyon hasta ayakta, 910.179 hasta yatarak tedavi edilmiştir. Yatan hastalardan 298 bini ameliyat edilmiş, 168 bin doğum gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan Kurum, 6 sağlık meslek lisesi ile eğitim hizmetlerinde de bulunmaktadır.

Böylesine yaygın bir kuruluşun, yasalarla üstlendiği görevleri yerine getirebilmesi ve üyelerinin beklentilerine cevap verebilmesi kuşkusuz gelirlerinin düzenli ve yeterli olması ve fonlarının en verimli alanlarda kullanılması ile mümkündür.

Buna karşılık, kuruluşundan buyana çok büyük fonlara sahip olan Kurumun biriken sorunları, paranın bol bulunduğu bir ortamda sürekli olarak gözardı edilmiştir. Çıkarılan çeşitli yasalarla kurumun kaynakları savurganca harcanmış, aktif-pasif sigortalı dengesi kurumun aleyhine dönüşmesine karşın, siyasal iktidarlarca sessiz kalmıştır. Hatta öyle ki, çıkarılan yasalarla, Kurumdaki aktüerya dairesi kapatılmış, sigorta müfettiş muavinliği kadroları iptal edilmiştir.

1970'lerin başında Türkiye'ye gelen ünlü aktüer Zelenka'nın, SSK ile ilgili olarak verdiği rapor bile gözardı edilmiş, rapordaki uyarılarla karşın, hiçbir önlem alınmamıştır. Zelenka ünlü raporunda şöyle demektedir. "...Emekli sayısındaki çok hızlı artış temposunu hafifletecek tedbirler alınmadığı taktide, SSK'nın mali durumu, yakın bir gelecekte, aylıkların ayarlanmasını çok zor, hatta imkansız kılacak derecede kötüleşebilecektir..." (sahife 21).

Zelenka'nın 1971 yılında raporunda yazdığı bu tehlike, 1980'lerin ikinci yarısında artık gizlenemez boyutlara ulaşmıştır. Süper emeklilik kandırmacısıyla toplanan fonlarla sadece kısa bir süre SSK'nın sorunları kamuoyundan gizlenebilmiş, tükenen fonlardan sonra da, sorunlar tüm ağırlığı ile boy göstermiştir.

SSK'nın içinde bulunduğu sorunları ve çözüm yollarını aşağıda belirtilen başlıklarda değerlendirmek gerekmektedir.

SORUN 1:

Kurum Tarafından, Karşılığı Alınmadan Yapılan Ödemeler:

Sosyal Güvenlik sistemimizin temel kurumlarından biri olan SSK; primli sisteme uygun olarak faaliyet göstermektedir. Diğer bir anlatımla topladığı

printer karşılığında sigortacılık yapmaktadır. Nitekim, 506 sayılı Yasa'ya göre, SSK'nın üstlendiği iş kazası-meslek hastalığı, hastalık, analık, malüllük-yaşlılık ve ölüm sigortalarında, risklerin tamamının parasal karşılıkları prime dayandırılmıştır. Doğal olarak bu sistemde, prim alınmaksızın herhangi bir sosyal sigorta yardımı yapılması mümkün değildir.

Buna karşılık, 7/13988 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 1.11.1977 tarihinden itibaren emeklilere avans adı altında karşılıksız ödeme yapılmaya başlanmıştır. Bu ödemeler, 1.3.1981 tarihinde yürürlüğe giren 2422 sayılı Yasa ile "Sosyal Yardım Zammı'na (SYZ) dönüştürülmüştür.

Yasa ile Kuruma yükletilen SYZ ödemeleri Kurum için tahammül edilemez boyutlara ulaşmıştır. 1993/Kasım ayı itibariyle, emeklilere 1 ayda yapılan 4.4 trilyon liralık ödemenin 2.4 trilyon liralık bölümü SYZ'dir. Karşılığında herhangi bir prim alınmamasına karşın, SYZ ödemelerinin Kurumun yaptığı gelir ve aylık ödemeleri içindeki payı % 59'a çıkmıştır (Ek:1).

SYZ, prime dayalı olmayan ve her sigortalıya aynı miktarda ödenen "Sosyal Yardım" niteliğinde bir ödeme türüdür. Prim karşılığı olmayan ödemelerin kaynağını ise vergiler oluşturur. Bu husus, maliye biliminin, vergi teorilerinin, bütçe ilkelerinin ve Sosyal Devlet anlayışının doğal sonucudur.

T.C. Anayasasının 65. Maddesi gereğince, Devletin, sosyal güvenlik görevini, ekonomik istikrarın korunmasını gözeterek, mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde yerine getirmesi gerekmektedir.

Devlet, Sosyal Sigortalar Kurumunu sigorta prensipleri dahilinde emeklilerine vermiş olduğu aylıkları yeterli görmeyerek, daha fazla aylık verilmesini kararlaştırabilir. Ancak, bunun kaynağını belirlemek ve yaratmak zorundadır.

5. ve 6. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında da, sosyal güvenlik kurumlarına karşılığı olmaksızın ve sağlanmaksızın ödeme yükümlülüğü getirilmemesi ilkesi yeralmaktadır (5. Beş Yıllık Kalkınma Planı sayfa 154, bölüm 639/6. Beş Yıllık Kalkınma Planı sayfa 305, bölüm 903).

T.C. Emekli Sandığında, 1 Temmuz 1989 yılından itibaren, SYZ uygulaması taban aylık adıyla primli sisteme dönüştürüldüğünden, memur emeklilerine ödenen taban aylıklar, memurların taban aylıklarından kesilen emeklilik kesenekleri ile karşılanmaktadır.

Ancak, gerek SSK, gerekse Bağ-Kur, kendi emeklilerine ödedikleri SYZ'ler için hiçbir karşılık almamaktadırlar. Öte yandan, Bağ-Kur'da SYZ miktarı 1 Ekim 1991 yılından itibaren 100.000 TL. Olarak dondurulmuş iken, bu rakam SSK'da 1.750.00 TL.sına ulaşmıştır. Bu nedenle, karşılıksız olarak

yapılmakta olan SYZ ödemelerinin yükü SSK'da çok daha fazla hissedilmektedir.

ÇÖZÜM:

- 1- Bu sorunun tek çözüm yolu, SYZ ödemelerinin Genel Bütçe'den karşılanmasıdır. Nitekim Sayın Süleyman DEMİREL Başbakan olduğu dönemde, 49. Hükümet faaliyetlerine ilişkin olarak 24.8.1992 tarihinde yaptığı basın toplantısında "SYZ nin Kurum'a ek bir külfet olduğu ve bu ödemelerin Genel Bütçe'den karşılanması suretiyle soruna köklü çözüm getirileceği"ni ifade etmiştir.
- 2- Öte yandan, bugün tüm OECD üyesi ülkelerde, Türkiye hariç, Devletin sosyal güvenliğe katkısı vardır. Bu katkı da bazı ülkelerde oldukça yüksektir. Örneğin Danimarka'da %77, İrlanda'da %61, Almanya'da %25, İtalya'da %29, İngiltere'de %43'tür (Ek:2).

Günümüzde sosyal güvenlik sistemlerinin içinde bulunduğu mali bunalım, finansman sorununa çözüm arayışlarını yoğunlaştırmıştır. Dünyadaki genel eğilim, sosyal güvenliğin finansmanına devletin artan oranda katılması ve işçi-işveren primeleri yanında, özellikle vergi gelirlerinin bir bölümünün de sosyal güvenliğin finansmanına ayrılması yönündedir.

4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurum Kanununun 19. Maddesinde, Kurumun gelirleri arasında Genel Bütçeden yapılacak yardımlara da yer verilmiştir. Ancak bugüne kadar Genel Bütçeden Kuruma hiçbir yardım yapılmamıştır.

Türkiye'de sosyal güvenlik harcamalarının GSYİH içindeki payı %5'tir. Bu rakam AT ülkelerine göre çok düşüktür. Dolayısıyla Devletin sosyal güvenliğe katkısı zorunlu olarak gündeme gelecektir.

SORUN 2:

Kurumun Aktüerya Dengesindeki Bozulma:

Yukarıda da belirtildiği üzere, ünlü aktüer Zelenka SSK ile ilgili olarak 1971 yılında yaptığı araştırmada, Kurumun aktüer dengesinin daha o yıllarda bozulmakta olduğunu saptamış ve hazırladığı raporda gerekli uyarıda bulunmuştur.

Zelenka'nın bu saptamaları ve uyarıları dikkate alınmamış ve Kurumun aktüerya dengesinin bozulmasına sürekli olarak göz yumulmuştur. Bu hatalı uygulamalar, ne yazık ki, Kurum emeklilerini "Bu ay emekli maaşımı alabilecekiyim!" endişesini taşıyacak noktaya getirmiştir.

Gerçekten SSK'nın aktüerya dengesinde önemli bir bozulma sözkonusudur. 1970 yılında aktif-pasif oranı 9.03 iken, 1991'de 2.02, 1992'de

1.85 olmuştur. 4.4 oranındaki bağımlı sayısı da dikkate alınırca, (1.85) sigortalının ödediği primlerle (1) emekliye ve (4.4) aile üyesine aylık veya gelir ödendiği ve sağlık yardımları yapıldığı anlaşılacaktır.

SSK'nın aktüerya dengesinin bozulması üç temel nedene dayanmaktadır. Bunlar, erken emeklilik, kaçak işçi ve işverene getirilen ek ekonomik yükümlülüklerdir.

Cömert Sigortacılık :

Genel Sağlık Sigortası, Yeşil Kart uygulaması gibi yöntemlerle sık sık tüm toplum kesimlerinin sosyal güvenlik şemsiyesi kapsamına alınmasından söz edilir. SSK bunu belirli bir ölçüye kadar başarmış bir kurumdur. SSK vasıtasıyla toplumun hemen her kesimi sağlık hizmetlerinden istifade eder. Çünkü, SSK'nın sağlık hizmetlerinden yararlanmanın uygulamada hiç de gerçekleştirilmesi zor olmayan bir prosedürü vardır.

Mevcut Yasal düzenlemeye göre, 120 gün prim ödeyen bir sigortalının milyarlarca liraya ulaşan organ nakli veya yurtdışı tedavisi SSK tarafından karşılanmaktadır. Yasa'nın tanıdığı bu olanağı kullanan muvazaalı bir sigortalı kesimi mevcuttur. Bunlar, ihtiyaçları olduğunda herhangi bir şekilde "sigortalı" olurlar.

Cömert sigortacılık, özellikle SSK ve Bağ-Kur için büyük bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, pahalı sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanmak isteyen bir kesim, bu iki kuruluşta muvazalı sigortalı olmak imkanını elde etmektedir. Emekli Sandığı için, kamu kesiminde çalışmanın disiplin altında olması nedeniyle, böyle bir sorun yoktur.

Erken Emeklilik Olgusu:

Sigortalıların yaşlılık aylığından yararlanma koşulları, hiçbir bilimsel ve aktüer dayanağı bulunmamasına karşın, 1969 yılından başlayarak çıkarılan yasalarla kolaylaştırılmış ve emekli sayısında hızlı bir artış meydana gelmiştir.

Yürürlükte bulunan hukuki düzenlemeye göre, 5000 gün prim ödeyen bir kadın sigortalının 38 yaşında, erkek sigortalının ise 43 yaşında emekli olması ve yaşlılık aylığından tam olarak yararlanması olanaklıdır.

Erken emeklilik sonucu meydana gelen genç emekli sayısındaki hızlı artış, Kurumu bu kesimden alması gereken prim gelirlerinden yoksun bıraktığı gibi, erken başlatılan yaşlılık aylığı ödemeleri, Kurum fonlarının da tükenmesine yol açmaktadır. Öte yandan, erken emekli olan kesime yapılan sağlık yardımları, belli bir yaştan sonra giderek artmaktadır. Bu olgu, SSK'nın bugün için artı bakiye veren sağlık sigortasının finansmanını da tehlikeye sokmaktadır.

SSK'mn erken emeklilikle ilgili olarak karşılaştığı bu sorunlar, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur için de geçerliliğini korumaktadır.

Kaçak İşçi Olgusu :

Kurumun aktüerya dengesini bozan önemli hususlardan birisi "kaçak işçisi" olgusudur. DİE'nin yaptığı 1991/Nisan ayı hane halkı işgücü anketinin değerlendirilmesi sonucunda, bu tarihte ülkemizde 1.984 milyon kişinin SSK'dan kaçak olarak çalıştığı ortaya çıkmaktadır. Kaçak işçi sayısının bugün 4 milyon sınıırım aştığını tahmin ediyoruz.

İşyerlerinde sendikasız işçi çalıştırılması veya taşaron aracılığıyla işçi istihdamı, kaçak işçi olgusunu besleyen temel unsurlar arasındadır.

Kapsamda olan sigortalılarda da gün sayısının eksik, prime esas kazanç tutarının da düşük bildirilmesi bir başka sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşçi ve İşverene Getirilen Ek Ekonomik Yükümlülükler :

Ücretlerden yapılan kesintilerin yüksekliği ve işverene getirilen ek parasal yükümlülükler, çalışma hayatını kayıt dışına itmektedir.

3320 ve 3417 sayılı Yasalar ile konut edindirme yardımlarının ve tasarrufu teşvik kesintilerinin en az 10 işçi istihdam edilen işyerlerinde uygulanması da kaçak işçi çalıştırılmasına neden olmaktadır.

ÇÖZÜM :

- 1- SSK'mn aktüerya dengesinin sağlıklı bir biçimde kurulması için, emeklilik yaşı batı standartlarına yaklaştırılmalı, erken emeklilik önlenmelidir.
- 2- İşsizlik sigortasının zorunlu ve yurt çapında uygulanması, işsizliğe karşı bir güvence oluşturacak ve işçi ile işveren ilişkilerini daha sağlıklı bir temele oturtacaktır.

İşsizlik sigortası belli bir süre işsizlik sigortası primi ödeyenleri kapsamına alacağından, bu haktan yararlanmak isteyen işçiler sigortalı olmadıkları için özenle takip edecekler ve bu olgu, kaçak işçi çalıştırmayı bir ölçüde önleyecektir.

- 3- İşverenleri çalışma hayatını kayıt dışına itmeye ve kaçak işçi çalıştırmaya teşvik eden ek ekonomik külfetlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu bağlamda, konut edindirme yardımının ve tasarrufu teşvik kesintisinin belirli sayıda işçi çalıştıran işyerlerine uygulanması sisteminden vazgeçilmelidir.

SORUN 3 :**Kurumun Çağdaş Anlamda Yeniden Yapılanmasının Gerekliliği :**

Kurumun çok kapsamlı olan sigorta ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi için, bugün uygulanmakta olan merkezden yönetim sisteminden vazgeçilerek, yönetsel yapının, yerinden yönetim ilkelerine göre yeniden yapılanması gerekmektedir.

Öte yandan, iş hacmi çok büyük boyutlara ulaşan kurumun taşra birimlerinin doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı olması, gereksiz bürokrasiye neden olduğundan işleri yavaşlatmakta ve kalitesini düşürmektedir.

ÇÖZÜM :

49 yıl önce kurulmuş bulunan İşçi Sigortalıları Kurumun teşkilat yapısı Sosyal Sigortalar Kurumun bugünkü hacmini ve işlevlerini kapsayamaz boyutta kalmıştır. Bu nedenle tüzel kişiliğe sahip ve dünyadaki benzeri kurumlar gibi modern bir organizasyona ihtiyaç vardır.

Bu bağlamda, SSK'nın Başkanlık şeklinde örgütlenmesi; sigortacılık, sağlık hizmetleri ve fon yönetiminin ayrı birimler, tarafından yürütülmesi gerekmektedir. SSK'nın Başkanlık Sistemine göre yapılanması, aynı zamanda, Kurumun idari ve mali özerkliğini de koruyacaktır.

Taşrada ise, bölge sistemine geçirilerek ve sorumlulukla dengeli olarak bölgelerin yetkilendirilmesi ve merkezin gereksiz iş yükünün hafifletilmesi zorunludur.

Öte yandan, belli yatak kapasitesinin üstündeki hastanelerin, sağlık işletmesine dönüştürülerek, bu işletmelerin profesyonel yöneticilerce yönetilmesi sağlanmalıdır. Başhekim sadece sağlık konularıyla ilgilenmeli, hastaneler bir anlamda bağımsız işletmeler gibi çalışmalıdır.

SSK'nın Başbakanlık şeklinde örgütlenmesi, Kurumun idari ve mali özerkliğinin korunması açısından önemli olduğu kadar, üstlenilen görevlerin sağlıklı bir yeniden yapılanma içinde yerine getirilmesi açısından da önem arz etmektedir. Bugün 110 trilyonluk bir bütçenin, klasik bir Genel Müdürlük örgütlenmesi içinde sağlıklı yönetilmesi mümkün değildir. Mevcut örgütlenmenin süratle çağdaş bir yapıya kavuşturulması zorunludur.

Ek: İYILLAR İTİBARIYLA SOSYAL YARDIM ZAMMI VE AYLIK
ÖDEMELERİ (Milyon TL.)

(Milyon TL.)

SYZ'in Toplam Emekli Ödemeleri İçindeki Payı

Yıllar	Sosyal Yardım Zammı	Aylıklar	Toplam	SYZ'nin Toplam Emekli Ödemeleri İçindeki Payı (%)
1977 (*)	480.2	6.930..7	7.410.9	6
1978	3.378.4	11.143..3	14.521.7	23
1979	4.020.0	19.737..2	23.757.2	17
1980	8.099.8	37.898..8	45.998.6	17
1981	13.772.3	59.679..8	73.452.1	18
1982	16.543..3	93.193..2	109.736.5	15
1983	36.744..7	127.527..6	164.272.3	22
1984	57.423..1	195.454..2	252.877.3	22
1985	108.464..2	272.455..6	380.919.8	28
1986	188.165..8	359.384..6	548.150.4	34
1987	335.022..4	519.580..5	854.602.9	39
1988	724.918..9	1.149.540..7	1.874.459.6	38
1989	1.258.880.9	1.937.942.1	3.196.822.9	39
1990	2.760.410.3	3.488.651.6	6.249.061.9	44
1991	5.528.380.3	6.744.729.1	12.273.109.7	45
1992	10.838.017.9	12.437.561..7	23.275.579.6	46
1993	23.043.392.7	20.950.452..5	43.994.345.2	52
1994 (**)	6.634.179.6	9.596.810.1	16.230.989.7	59

(*) 1977 yılı sosyal yardım zammı ödemesi iki aylıktır.

(**) 1994 yılı 3 aylıktır.

AT ÜLKELERİ V TÜRKİYE'DE KESİMLERİN SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN FİNANSMANINA KATKI ORANLARI(%)

Ülkeler	Yıllar	İşveren Katkısı	Çalışan Katkısı	Devlet Katkısı	Diğer	Toplam
BELÇİKA	1987	42.05	19.72	27.46	10.77	100.00
	1988	-	-	-	-	-
DANİMARKA	1987	10.89	4.34	77.93	6.84	100.00
	1988	11.36	4.38	77.52	6.74	100.00
F. ALMANYA	1987	41.15	30.36	25.25	3.25	100.00
	1988	41.09	30.44	25.23	3.24	100.00
İSPANYA	1987	52.20	19.39	26.03	2.37	100.00
	1988	-	-	-	-	-
FRANSA	1987	52.21	27.03	18.16	2.59	100.00
	1988	51.82	27.44	18.25	2.50	100.00
İRLANDA	1987	22.14	13.06	63.90	0.90	100.00
	1988	23.11	14.89	61.12	0.89	100.00
İTALYA	1987	52.59	15.79	28.64	2.98	100.00
	1988	52.42	14.95	29.88	2.76	100.00
LÜKSEMBURG	1987	33.42	23.32	36.79	6.47	100.00
	1988	33.23	23.22	37.23	6.26	100.00
HOLLANDA	1987	33.23	35.84	14.15	16.77	100.00
	1988	32.41	36.21	14.56	16.82	100.00
PORTEKİZ	1987	51.93	19.28	24.66	4.15	100.00
	1988	49.37	20.33	25.56	4.74	100.00
İNİLTERE	1987	27.93	16.96	43.35	11.76	100.00
	1988	-	-	-	-	100.00
TÜRKİYE (1) (2)						
	1987	58.21	41.79	-	-	100.00
	1988	58.21	41.79	-	-	100.00
	1989	58.21	41.79	-	-	100.00

(1) Hesaplamalar SSK prim tavan rakam ortalamaları baz alınarak yapılmıştır.

(2) Ülkemizde işçi % 14, işveren % 19.5-27 arasında sigorta primi ödemektedir.

Not: Yukarıda yer alan % 58.21-%41.79 rakamları % 19.5-% 14 oranları üzerinden hesaplanmıştır. İşverenin % 27, çalışanın % 14 prim ödemesi durumunda işverenin katkısı % 65.85, işçinin katkısı ise % 34.15 olmaktadır.

Kaynak : EUROSTAT, Statistiques de Base de la Communaute, 27e edition, 1990.